

De kabinetsplannen voor het onderwijs **De krenten en de koek**

Het hbo heeft al geprotesteerd. Het Actieplan 2011-2015 van minister Van Bijsterveldt met daarin voorstellen voor het mbo ligt in de Kamer. Wat dit plan teweegbrengt, is onbekend, het is nog maar een plan. Zeker is dat er verschuivingen aankomen.

Dertigplus

Het ministerie van OC&W betaalt niet meer mee aan opleidingen voor mensen van dertig jaar en ouder (zie artikel in VGO 14, 2010). Deze maatregel gaat waarschijnlijk door, wellicht in aangepaste vorm. De ministeries van VWS, EL&I en Financiën onderzoeken onder andere hoe de wet vermindering afdracht (WVA) anders ingezet kan worden, bijvoorbeeld in de vorm van een subsidie. De wet geeft bedrijven die bbl'ers in dienst hebben fiscale voordelen. Enerzijds minder lastenverlichting en anderzijds meer subsidie uitdelen, staat twee maal haaks op het beleid om te bezuinigen. Lastig dus.

De maatregel die de aoc's het meest zal treffen is nog even op de lange baan geschoven. Dat is de dertigplus-maatregel. Die raakt vooral de richtingen voeding, groene ruimte en de primaire sector. Het ene aoc zal het meer voelen dan het andere. Clusius College telt ongeveer 130 deelnemers ouder dan dertig jaar. "Bij ons valt de klap wel mee", zegt Rien van Tilburg, voorzitter van het College van Bestuur en bestuurslid van de MBO Raad. "Zeker als er een overgangperiode komt, waarin we ons kunnen aanpassen."

Snellere diplomering

Helicon Opleidingen daarentegen telt er drieduizend. Als de maatregel onverkort doorgaat, kost dat daar enige tientallen fte's aan arbeidskrachten. Deels mensen die heel specialistisch maatwerk bieden en niet eenvoudig op andere plekken in te zetten zijn. "Er zal wel een herschikking komen van het personeel," zegt Frans Hoeks, voorzitter van het College van Bestuur, "en dan kijken we eerst naar onze flexibele schil, tijdelijke krachten bij de bedrijfsopleidingen." Hij hoopt dat agrobédrijfsleven en het departement (EL&I) over de brug komen,

maar vreest dat dit lastig wordt als het gaat om deelnemers van mbo 1 en 2. "De bedrijven investeren liever in mbo 3 en 4. Deelnemers van niveau 1 en 2 worden het kind van de rekening." Hoeks vindt het onbegrijpelijk. "Diploma niveau 2 is toch de maatschappelijke startkwalificatie, waarom laat het kabinet juist deze groep in de steek?"

Het is dan ook geen toeval dat tweederde van de dertigplussers bij Helicon een mbo 1- of 2-opleiding volgt. Veel van deze deelnemers komen bovendien in aanmerking voor geld uit de VOA-middelen voor deelnemersbegeleiding, vergelijkbaar met de lwoo-middelen in het vmbo. Die loopt de school ook mis door de dertigplus-maatregel. Net als, deels, het geld voor praktijkleren. Deze indirecte effecten tasten de hele infrastructuur aan en raken daarmee ook de reguliere opleidingen.

Als antwoord op de plannen bestudeert Helicon Opleidingen nu hoe het de verwachte 5 procent efficiencykorting gaat opvangen. Hiermee wil de minister bewerkstelligen dat de onderwijsinstellingen efficiënter gaan werken. Het management gaat kijken hoe het studievertraging kan voorkomen en kan zorgen voor een snellere diploma-

ring. De minister wil verder een vereenvoudiging van de kwalificatiestructuur: minder opleidingen. Hoeks vraagt zich af of daar nu grote winst op te behalen is. "Wie zou dan moeten bepalen welke opleidingen wel en welke niet mogen worden aangeboden? Hoezo maatwerk voor studenten?"

Nieuwe markten

Prinsentuin College heeft ongeveer 145 dertigplussers. Daar is men al een tijdje bezig om nieuwe doelgroepen aan te boren. "Maar dat staat los van de bezuinigingen", zegt Rein van de Wal, algemeen directeur. Zo zoekt de school samenwerking met de cursus- en contractpoot P3 van ROC West Brabant, waar Prinsentuin College onder valt. P3 biedt grote partijen als banken en uitzendbureaus allerlei bekostigde en niet-bekostigde trajecten aan, zoals evc-trajecten en korte cursussen. "Door de samenwerking kan Prinsentuin gebruik maken van de kwaliteiten van P3 als erkend evc-aanbieder. We profiteren hier van de schaalgrootte van ROC West Brabant." Ook is de school bezig met nieuwe opleidingen. Met het Radius College en het Florijn College ontwikkelt het een Centrum voor Ecologie op het gebied van duurzaamheid

TEKST

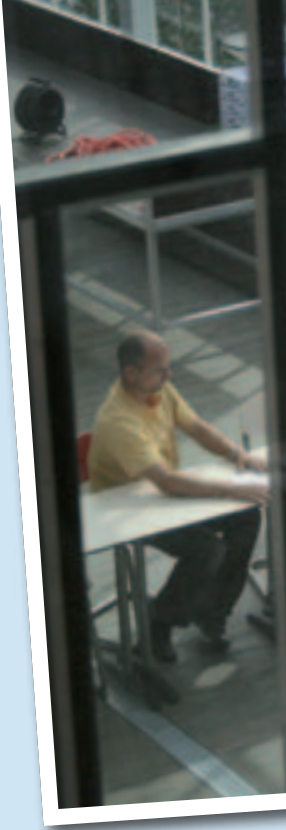
leonie barnier

FOTOGRAFIE

leonie barnier,
studio andré
ruigrok,
hogeschool van
hall larenstein

Compacte opleiding

De minister wil meer uitgeven aan de eerste jaren van een mbo-leerling dan aan de latere leerjaren. Het wettelijk verplichte aantal lessen gaat in het eerste jaar van het mbo omhoog. Wat ze aan het eind bezuinigt, wil ze investeren in de eerste jaren. Dit moet scholen stimuleren deelnemers binnen te houden en sneller naar een diploma te helpen. Een groot deel van de opleidingen op niveau 4 wordt verkort tot drie jaar. Voor de richting techniek wil de minister een uitzondering maken. Deze maatregelen moeten de doorstroming van vmbo via mbo naar hbo aantrekkelijker maken. Voor het mbo betekent dit minder geld, omdat er minder leerlingen zijn.

en ecologie. Samen met de CAH Dronten zijn er plannen voor een Associate degree-opleiding voor groen en buitenruimte. De CAH zal naar verwachting een nevenvestiging in Etten-Leur starten, zodat deze opleiding voor Zuid-Nederlanders interessanter wordt. Van de Wal: “We verwachten met deze nieuwe doelgroepen de terugloop van oudere cursisten enigszins te compenseren.”

Tijdelijke aanstellingen

Een andere maatregel behelst de bezuinigingen op Passend Onderwijs. Dat raakt de vmbo-scholen indirect, want minder leerlingen naar het speciaal onderwijs betekent meer naar het vmbo. Wat het vmbo direct raakt is de budgettering van het leerwegondersteunend onderwijs (lwoo). 40 procent van de leerlingen in het groen vmbo volgt het lwoo. Dat is veel, landelijk is het 23 procent. Scholen kregen een bijdrage van enkele duizenden euro's per leerling. De bekostiging hiervan wordt, naar verwachting, door de overheid gebudgetteerd. Dat betekent: hoe meer leerlingen, des te minder geld per leerling.

Deze twee maatregelen bij elkaar opgeteld kunnen ervoor zorgen dat er straks meer zorgleerlingen vanuit

het speciaal onderwijs naar het vmbo komen en dat de scholen minder geld per leerling krijgen. Dat kan Clusius College veel geld schelen, omdat het nu ruim 5,5 miljoen euro lwoo-bekostiging ontvangt. Van Tilburg hoopt op een overgangsfase waarin de school kan werken met tijdelijke aanstellingen. Clusius heeft net een reorganisatie- en bezuinigingsoperatie achter de rug. “Daardoor zijn we weer wat weerbaar,” zegt hij, “maar de flexibele schil is door de reorganisatie een stuk kleiner geworden.”

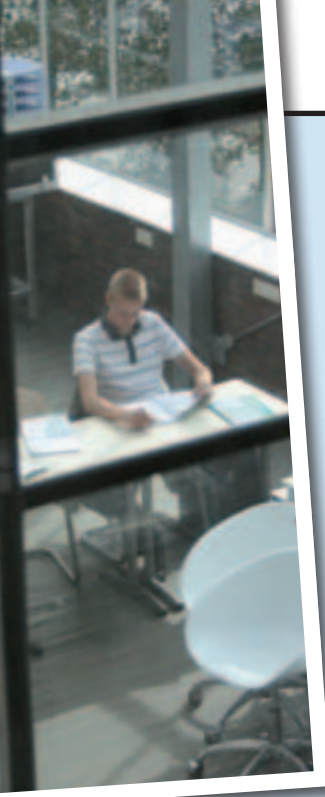
Voor Prinsentuin College is het ook hier weer gunstig dat het deel uitmaakt van ROC West Brabant. Regionale samenwerkingsverbanden waarin de scholen, jeugdzorg en gemeentes zitting hebben, beslissen straks in belangrijke mate over de verdeling van het beschikbare geld. Het roc heeft als grote partij dan een belangrijke stem.

Geen fabriek

Ook het hbo krijgt te maken met de bezuinigingsplannen. Studenten mogen maximaal één jaar langer doen over hun bachelor en master, daarna krijgen ze een boete van 3.000 euro. De minister wil dat de hogescholen meer voorlichting en begeleiding in de studiekeuze aan-

bieden. Desnoods voor elke student een intakegesprek. Daar krijgen de instellingen geen extra geld voor. Toch staat Rien Komen, directeur Bedrijfsvoering en onderwijskwaliteit van hogeschool Van Hall Larenstein, wel achter de boete. De school steekt veel energie in deze studenten, bijvoorbeeld door extra examens aan te bieden. Ook werkt dit soort studenten demotiverend in een groep, ze kunnen zelfs niveauverlagend werken. Hij denkt dat een boete zal helpen: “Zeker als ze zelf invloed hebben op de studieduur.” Maar Komen vindt ook dat de school geen fabriek moet worden. “Er zijn studenten die er bestuurswerk naast doen, dat is belangrijk. We moeten ons afvragen hoe we die studenten kunnen compenseren.”

Het plan om de hogescholen te beboeten voor langstudeerders is van de baan, maar het hoger onderwijs staat in deze kabinetsperiode wel een bezuiniging van 190 miljoen te wachten. Komen denkt op de overhead te kunnen besparen. “De schaalgrootte van drie locaties hebben wij nog niet voldoende benut.” En Van Hall Larenstein wil meer inzetten op ict. Bepaalde werkvormen en de toetsing meer ondersteunen met ict en investeren in een elektronische leeromgeving. Overi-

Zorgleerlingen

Het kabinet wil 300 miljoen euro bezuinigen op Passend Onderwijs, want: 'Het aantal kinderen dat een label opgeplakt krijgt omdat er iets met hen is, is de afgelopen jaren met maar liefst 65 procent gegroeid. (...) Inmiddels gaat het om bijna 20 procent van de leerlingen in het voortgezet onderwijs.' Het geld ging naar de leerlingen en gaat voortaan naar de scholen: 100 miljoen euro in 2012 en 150 miljoen vanaf 2013. Die kunnen dit en bijvoorbeeld de lerarenbeurs inzetten voor professionalisering. Of voor klassenverkleining. Door de bezuiniging van 300 miljoen gaan er straks minder leerlingen naar het speciaal onderwijs en meer naar het reguliere onderwijs. Scholen, jeugdzorg en gemeenten verdelen in regionale samenwerkingsverbanden het beschikbare geld voor de zorgleerlingen.

Mbo 2 met drempel

De drempelloze instroom in niveau 2 van het mbo wordt afgeschaft. De minister heeft dit voorstel van de MBO Raad overgenomen. Doel is het aantal voortijdig schoolverlaters terugdringen. Het huidige niveau 1 en de arbeidsmarktqualificerende assistent-opleiding worden samen de Entreeopleiding, die jongeren toegang geeft tot het mbo of voorbereidt op de arbeidsmarkt.

“Wat wel duidelijk is, deze bezuiniging zal niet tot schaalverkleining leiden.”

gens ziet Komen de intensieve begeleiding als het Unique Selling Point van het hao. “En dat willen we niet afbreken.” Het laatste wat Van Hall Larenstein wil aantasten, is het onderwijs zelf.

Ten slotte zijn er de adviezen van de commissie Veerman die de minister over lijkt te willen nemen en die ook Komen als mogelijkheid ziet om kosten te besparen: specialisatie en samenwerking. “In plaats van elkaar te beconcurreren kunnen we complementair zijn met onze lectoraten.” De instellingen kunnen afspraken maken over welke instelling welk domein aanbiedt, zoals dat op uni-

versitair niveau ook volgens de nieuwste plannen zal worden aangescherpt. En gezamenlijke infrastructuur aanbieden, gebruik maken van elkaars faciliteiten. Verschuivingen dus, van opleidingen, van studenten, en ook van personeel.

Bezuinigingen, verbeteringen, verschuivingen... Rien Komen: “Wat wel duidelijk is, deze bezuiniging zal niet tot schaalverkleining leiden.”

Kijk voor links en download Actieplan 2011-2015 op www.groenonderwijs.nl > editie 3.

advertentie

CPS

Onderwijsontwikkeling en advies

Groen onderwijs
CPS

Blijvend resultaat

CPS | T [033] 453 43 43 | E cps@cps.nl | www.cps.nl